

Всеукраїнська громадсько-політична і літературна газета

КРИМСЬКА СВІТЛЯЦЯ

Видається у Сімферополі

№43 (146) Субота, 28 жовтня 1995 р.

Ціна 2000 крб.

Як уже повідомлялося в пресі, зокрема і в нашій газеті, нещодавно в Києві відбулося засідання президії Ради Спілки письменників України, на якому гостро стояло питання про мовно-культурну ситуацію в Україні. На засіданні було створено Комітет захисту української культури. Відбулося кілька засідань цього комітету, який у свою чергу створив оргкомітет на чолі з Іваном Драчем

МАНІФЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

На п'яту році незалежності, в час прийняття України до Ради Європи відбуваються події, що загрожують як матеріальним основам існування Української держави, нації, так і мові, культури, духовості.

Зовнішні та внутрішні антиукраїнські сили, що впродовж кількох останніх років успішно блокували і саботували процеси перевороту України, сильну, багату, соціально справедливу автономну державу, нині перейшли до виришального штурму з метою нашої «блорусизації».

Нас хочуть знову позбавити найголовнішого — власної батьківщини, обернути на безридих люмпенів, яким бандує, хто іх нагодує, розпоряджається іхнім же національним благатством.

Усе робиться послідовно, сплиновано і таємно будь-яким чином, щоб не дати українському народові стати господарем на землі своїх предків. Штучно, наявимо, створюються «борги» України сусідам на мільярди доларів; на невигідних умовах експортується за кордон найменша продукція; за безцінь розprodается російським капіталом, іншими чужинцями прибутою, потужні підприємства і галузі, які є основою нашої економіки (літакобудування, торговельний флот, хімічна промисловість, металургія, машинобудування, військово-промисловий комплекс, нафтогазопроводи, нафтопереробні заводи та газосховища); укладаються нерівноправні угоди з Росією в економічній та військовій сферах; не вводяться іноземні війська з України, занепадають наукові центри, паралізується фінансово-кредитна система; руйнуються високотехнологічний індустриальний і науковий потенціал, зростає безробіття, постійно підвищуються ціни, хронічно затримуються зарплати, пенсії, стипендії.

Це — не стихієве лихо, не безконтрольні процеси, не брак компетентних управлінців. Україну розவлюють уміло, професійно та, хто неє сьогодні керує і хто спрямовує їх з іншої держави. Робиться все, аби підрвати здатність українських Збройних Сил захищати державу і народ. Робиться все, аби націкувати проти народу криміналні клані й державні силові структури.

Кому це вигідно, кому потрібно? Вищі урядовці замовчують недружно, а останнім часом відверто ворожу, агресивну щодо України політику офіційної Росії. Чому? Значна частина державних проводів сама виступає захищниками національних інтересів Росії в Україні, підпорядковує свої дії стратегічним планам Кремля! Ці ще донедавна засекречени плани цинично задекларували Президент РФ у своєму Указі № 940 вид. 14 вересня 1995 року про стратегічний курс Росії щодо країн СНД, згідно з яким Україна вже розглядається фактично як російське генерал-губернатство, «зона національних інтересів Росії».

У той час, коли в Росії всі біз винятку політичні сили переходят на імперські позиції, коли їх офіційна влада робить ставку на «дзуполю» запеклого шовінізму, російської винятковості, месіанізму, вищості над іншими народами, сучасні державні дії чітко розуміють таке загальнозвінане поняття як національна гідність власного народу, дозволяють собі відверто зневажати і принижувати її перед усім світом. Сьогодні вже не тільки за межами України, а й у самій Україні починається кількасотлітній стратегічний курс «Україна без українців», курс на знищенні української нації під прикриттям «загальнопіслявоєнної демагогії», «загальнопіслявоєнної якісності», «загальноправославної демагогії», що завжди слугувала нашим гнобителям.

Складовою цього курсу є поспілне плюндування української культури. Ми, представники української інтелігенції, засвідчуємо: за винятком 30-х років, коли більшовики вигубили практично всіх діячів нашої культури, науки та техніки, знищили третину української нації, подібної деукраїнізації України не було.

На п'яту році незалежності гине українське книгодрукарство — виходить лише 3% українських книжок. Водночас, без будь яких обмежень, без сплати мита ввозиться з-за кордону низькопробна література російською мовою, скоро чується кількість українських газет і журналів, знову закриваються ук-

раїнські підготовки й проведення Конгресу на захист української культури. До Спілки письменників України долучається й інші творчі спільноти, Рух НАН України, товариства «Україна», «Просвіта», українське козацтво, ділчі церкви. Спільними зусиллями й було вироблено «Маніфест української інтелігенції», текст якого публікуємо нижче.

осетників, штурмовиків, карателяв власного народу!! Це ж юноші сповідні душ треба мати, щоб потути відверто антидержавним партіям та уstrupованням, збройним підпільникам формуванням рукофіців у наший державі! Й водночас виступає відкриття нових українських закладів культури, західництв українських газет і журналів або примусово припиняється інші розповсюдження, витиснення української культури з радіо та телебачення.

Руїнація зазнає фундаментальна наука. Фактично зникається Національна Академія наук, що дала світові такі відмінні учених, як Вернадський, Грушевський, Палладін, Патон, Глушков та інші. На межі фізичного вживання перебувають науковці, вчитель, лікарі, культоргаси та працівники. Все це дає підстави зробити висновок: національна культура й державна мова дратують органи управління як у столиці, так і в областях, ім'я чиновників, опір, вони певно розслідуються. Створюється абсурдна ситуація: наш народ упродовж століть, аспірер із заборонами і цикуванням, оберегав і захищав рідну мову, і зараз, у самостійній державі, яку доводиться боротися за її порятунок. Безпрецедентно: народ має свою мову, а більшість урядовців розмовляє новою чужою мовою — російською, з викликом демонстрації «незалежності» від власного народу. Чи можна собі уявити іншомовних представників влади у Росії? В будь-якій країні? Сказане ж було апостолом: «Коли в молосі чужої мови, то хоч дух май, молитися, та розуміння моє запиняється без плоду».

Шалений тиск антиукраїнських сил зростає на всіх поверхах державного влаштування, відмінної країні в піденно-східних та окремих центральних областях України, вони розслідують нас «кукільниками» країною в світі. Вищі урядовці захищують і пропагують антиукраїнські «репресійні підходи» у сфері культури, щоб розколоти, роздрібнити народ. Прийняті в імперські часи «Закон про мову» не тільки не виконуються, а й постійно перебуває під загрозою перегляду, на ізуваного високорозведені, багаті на природні ресурси республіки Батьківщина.

Ми розуміємо захист культури і науки як гарантування прав людини, особи. Ми розглядаємо культуру як глобусу поваги влади до свого народу, таємінні відносини, які не дозволяють змести з лиця землі великої української нації, що за кількістю посідає п'ятнадцять місць серед сотень націй світу. Це відчувають українські буржуазні урядовці, та змінюють риторику, які не змінюють свого антинародного курсу. Ми зараздо довою відступали, мідні вже багато позицій — нас змусили разобраться, на якій економіці ставлять на коліна, але дали відступити нікуди. За нами наївашітє і найдорожче — Україна та її народ.

Українська інтелігенція з розумінням ставиться до немінчих, об ективних труднощів перших років нашої незалежності. Але ми ніхк не можемо примиритися з тим, що нас загоняють у глупий національного небуття. У нас вистачить стисності й самопожертви, як і в передівській підопіллі, аби не дозволити змести з лиця землі великої української нації, що за кількістю посідає п'ятнадцять місць серед сотень націй світу. Це відчувають українські буржуазні урядовці, та змінюють риторику, які не змінюють свого антинародного курсу. Ми зараздо довою відступали, мідні вже багато позицій — нас змусили разобраться, на якій економіці ставлять на коліна, але дали відступити нікуди. За нами наївашітє і найдорожче — Україна та її народ.

З почуттям великої історичної відповідальності мі, представників української інтелігенції, закликаємо єднання для порятунку України та її народу, політичні сили, громадські організації, робітники і селяни, працівники культури, науки, освіти, підприємців і фермерів, релігійні конфесії, ветеранські та жіночі організації, молодіжні та студентські рухи, громадян різних національностей, свідомих патріотів, усіх, кому є рідною і близькою наша тисячолітня і сьогоднішня Україна, хто хоче бачити її вільною і багатою.

Ми, члени оргкомітету, закликаємо українських інтелігентів, усіх патріотів нашої землі розгорнути роботу щодо створення таких комітетів в областях, районах, у містах і селах. Національно-демократичні, патріотичні сили мають діяти, як змусили владу рахувати звоління народу, який першого грудня 1991 року проголосував за суверенітет незалежності Української держави. Тож виявимо знову таку волю!

Члени оргкомітету:
Іван ДРАЧ (голова), Вячеслав БРЮХОВЕЦЬКИЙ, Анатолій ГРИЦУК, Віктор ЕСІКОВ, Лариса КАДИРОВА, Віталій КАРПЕНКО, Володимир КОВТУН, Степан КОЛЕСНИК, Платон КОСТОЛ, Олесь ЛУПІЙ, Павло МОВЧАН, Костянтин МОРОЗОВ, Володимир МУЛЯВА, Юрій МУШКЕТИК, Петро ПЕРЕБІЙНІС, Анатолій ПОГРІБНИЙ, Юрій ПОКАЛЬЧУК, Євген СВЕРСТОК, Віктор ЦІМБАЛОВ, Володимир ЧЕРПАК, Вячеслав ЧОРНОВІЛ, Галина ЯБЛОНСЬКА, Ярослав ЯКЦІВ.

НАСТАВ ЧАС ЕДНАННЯ

У Сімферополі дніми створено організаційний комітет по підготовці й проведенню Конгресу на захист української мови, духовності і державності. В його роботі беруть участь представники національно-демократичних

сил, творчих спілок, освітніх, наукових та медичних установ, патріотично напаштovanня, інтересів гуманітарного та технічного профілю.

На першому засіданні оргкомітету підкреслювалося: на підставі національного са-

мозністю, практичного національного едманіння. Якщо цього не зробити сьогодні, завтра може бути запізно.

Конгрес відбудеться 6 листопада в Сімферополі. Про конкретне місце його проведення буде повідомлено в наступному номері «Кримської світлиці».

АКТУАЛЬНО

БОРОТЬБА ЗА МАНДАТИ У КОНТЕКСТІ СИТУАЦІЇ

У чотирьох округах Автономної Республіки Крим — Керченському, Роздільнянському, Сакському та Ялтинському 10 жовтня мають пройти повторні вибори до Верховної Ради України. Як повідомив нашого кореспондента заступник голови Центральної виборчої комісії Криму Юрій Сахаров, висунуто 37 претендентів, більшість з яких уже встигла зібрати необхідні триста підписів виборців і стала таким чином кандидатами в депутати.

Серед тих, хо звільнені виборці мають право пройти до українського парламенту, багато з них є своєрідними людьми. Голова Сімферопольського району Анатолій Дробота балотується по Сакському округу № 33. Він короткою строка був министром сільського господарства і продовольства Криму, потім сесія ВР автономії обрала його прем'єр-міністром уряду Криму, але на цій посаді не пропрацював жодного дня, оскільки Президент Л. Кучма — перепорядкував уряд, автономії безпосередньо Кабінетом міністрів, а сам Крим залишився Анатолієм Франчуком.

Нині в звязку з тим, що уряд автономії знову пропорядковано ВР Криму, частину депутатів наполегливо видали з посад. А. Франчук вже витримавши 60 років. Тим часом, кіївська і московська преса дали неоднозначну оцінку діяльності прем'єра, як і його сина Ігоря, 27-річного генерально-директора акціонерного та працівника «Центр паливно-енергетичних ресурсів України». Прокурор Автономної Республіки Крим Валентин Кулцов звинуватив обох Франчуків у грубому порушенні законодавства держави, зловживанні службовим становищем. Намістник А. Франчука надіслав листа до Генерального прокурора України з проханням звільнити В. Кулцова за недостатню боротьбу з організованим злочинством. Протягом 1995 року відзначили, що серед часописів, які активно сприяють розбудові Української держави, було назовано іменем А. Франчука.

Як повідомив сам Дмитрович, на засіданні Гільдії головних редакторів часописів України. На цьому засіданні обрано кримського письменника, редактора газети «Победа» з Феодосією Валерієм Тарасовим. Як повідомив сам Дмитрович, на засіданні Гільдії головних редакторів часописів України, які відзначили, що серед часописів, які активно сприяють розбудові Української держави, було назовано іменем А. Франчука.

Як повідомив сам Дмитрович, на засіданні Гільдії головних редакторів часописів України, які відзначили, що серед часописів, які активно сприяють розбудові Української держави, було назовано іменем А. Франчука.

Як повідомив сам Дмитрович, на засіданні Гільдії головних редакторів часописів України, які відзначили, що серед часописів,

Субота, 28 жовтня 1995 р.

Талант це завжди таємниця. Однак можна повіюю мірою розгадати джерела хисту Марії Мар'яновської. Вона народилася в Одесі. І то не буде красива метафора, а просто відзначення факту, коли скажати, що з малоком матері вибрала в себе неповторний радісно-творчий дух цього міста. Виховувалася в типовому одеському дворі, в якій з усіх поверхів настін вікна і двері дінь і ніч... Багато-національний час того дівору, сповнений королівських образів та іntonacії, — джерело акторського налаштування на довгі роки.

Строкатий дівор, гамірні місто, невисліщує море... Певно ж вони видулинулись в неподільній дачі дічинки, яка врешті приходить до думки, що синою надійною гаваню її душа може стати театр. В часи воєнного ліхоліття, яке приготувало юності (серед спогадів юності — морок катакомб, що ритували від бомбувань), заповіти мірою було важко здіснити. А наприкінці сорокових Марія стала актрисою Одеського театру лільок. Одначасно налаштувалася в Одеському театральному училищі. І безпосередньо наставництво стає Лія Ісааківна Бугова, відома європейська й російська актриса, народна артистка України. З єдністю Марія Іванівна згадує наставницю Л. І. Бугової та інших педагогів, серед яких були такі відомі майстри як Василь Василько, Володимир Дальський, Іван Твердохліб, Михаїл Водані.

Після закінчення училища працює в Одеському обласному пересувному театрі імені Ленінського комсомолу. Перша роль — Павлик в постановці одноименої п'єси Янки Купали. Пересувний театр не має свого приміщення й працює, де придіється. Так цансиво склалось, що основні репетиції й прем'єри вистав відбуваються в приміщенії Одеської опери. На цих успішніх сценах відбулося бойове хрещення. Павлик — один з найпопулярніших ролей білоруською сценічною, її постать за всієї побутової королівності овіяні фольклорною поетичністю, відтак вона така як легендарно-символічна, як українська Наташка Полтавка чи болгарська Албена. Це скромна і непретенційна, чиста душою сільська дічинка, яка в хвилині скруті виявляє наебіку внутрішньо силу і духовну міць; вміння відстоювати свою гідність, протистояти несприятливому оточенню. Павлик М. Мар'яновської (тоді ще Каунівкою) приваблювала невинністю енергійністю, гострим драматизмом і водночас живою мінливістю грайливо-комедійних та ніжно-пірничих штуків.

Слідом за Павликою прийшли головні ролі в інших виставах, уже перевезених в Одеському театрі імені «Хотовів» революції. Одна з улюбленіших ролей — Наташка Полтавка, до якої протягом тривалої творчості зверталася не раз. В пізніх постановках завдяки прагнуну берегти й лектаки саме драматичне зерно ролі. Пам'ятно настанок режисера В. Василька (казак: «Ти в мене будеш не Наташко, а Натачко»), прагнуща уникнути традиційної «оперної» помехності і мелодраматичного надирву. Українська драматургічна класика з ранніх ролях міцно входить в репертуар молодої виконавиці. Серед перших її сценічних робіт — Ульяна в «Сватанні на Гончарівці». Особливу роль в творчому становленні актриси трає участь в виставах за п'єсами І. Карпенка-Карого. Харитина в «Наймінці» розширює наявом творчих шукань, роль спонукає до осягнення небуденної душі героїн, заганої життєвими обставинами в трагичній безвідході. Софія в «Безтапанні» стала ще однією роллю, в якій розкривається чарівно-печальна душевній світ героїн.

Вже в одеський період М. Мар'яновська визналася як актриса широкого творчого діапазону. У 1958 році вона переїздить до Сімферополя, працює в Українському музично-драматичному театрі. Тут тоді працювала порівняно недовго, лише до кінця 1959 року. Однак її два роки важливі в творчій біографії. Кінотеатральний, життєвідверні хист актриси з новою силою розкрився в музичній комедії. Вона виконала провідні ролі в постановках таких популлярних своєї часу творів цього жанру як «Сади цвітуть» (Гапя),

«Трембіта» (Леся) тощо. Музикальності в широкому значенні цього терміну, пластична легкість та виразність, вправність в передачі наївних щиріх почуттів, врешті чарівна усмішка — все це сповнювало ролі тим особливим бліском, без якого немислимі музичні комедії.

Тоді ж на сімферопольській сцені була зіграна роль Марусі у виставі за п'єсою М. Старницького «Ой не ходи, Гриць, та й на вечоринку».

Згодом долга приводить актрису до Івано-Франківська, в місцевому музично-драматичному театрі вона працює в 1960—1964 роках. Тут утверджується її хист, розширюється якірній і тематичний діапазон творчості. Тут приходить звання заслуженої артистки України.

Франківську, у творчості актриси увійшла тема материнства, що стала своєрідним розвитком провідної теми усієї творчості — теми невиннішої життєвідвернії снаги.

У 1964 році Б. Г. Шварцарко, тоді директор Житомирського музично-драматичного театру, запросив актрису у свій колектив. В Житомирі Марія Іванівна працювала більше десяти років, де талант актриси розкрився з новою силою. Шоправда попередній було заявлено, що в театрі чимало актристів, які завжди, здавалася, створювали виключно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

гадлива, кмітлива й дотепна. Такою їй поставила у виконанні актриса, яка прагне підкреслити в ній не лише невинніші енергійність та життєрадісність, а й душевну деликатність, не лише житейську розсудливість, а й гнучкий іронічний розум.

Ханума — це була остання роль в Житомирському музично-драматичному і перша в Кримському українському драмі і музичній комедії, куди актриса в другому приходить у 1973 році і де практіче і донині. Ця роль відразу принесла її прихильністі глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальської в постановці відомого польського автора Т. Кожушника «Цікун», або Бюро добріх послуг». Відразу

знову у виконанні актриси королівством глядачів і становище першої драматичної актриси в театрі. За 20 років нового творчого періоду зігралося десятки ролях, де талант актриси включно для геройських ролей. Ну що ж, тоді вона добивалася в іскравій, мало не ексцентричній ролі дотепної пані Завальсь

Данило КОНОНЕНКО

**БАРВИ ОСІННІХ
ДІБРОВ**

Опадає каштановий лист,
опадає п'ятиталій і жовтий.
Наче день опада.
Наче літо у осінь впда...
Ми з тобою їдемо,
кірзі розпісаний
золотом жовтень,
На обичі ближть,
як слюда, прохолодна вода.
Я на тебе дивлюсь.
Я дивлюсь в твої
очі блакитні.
Твою руку тримку
зігріваю в гарячій руці.
Ти уса розцвіла,
наше пролісок перший
у квіті,
Грас сонячний зайчик
на твоєму смаглявім лиці.
Сміх твій,
мова твоя,
ніби пісня бринить
наді мною.
В спрагу душу мою
спрага дивляться очі твої...
Висне неба вгорі
біла шаль з голубою
каймо
І на плачах твоїх
відображення дівне її.
Ах, ця осіні сумна,
ах, ця осінь на диво
щаслива.
Бідне серце мое
так шалено стукаче ізнов.
І надія у нам,
моя трава піднялася
після зими,
І вирюють у нам
барви тихих осінніх дібров.

Чи знаєте ви, що...

**АМЕРИКАНЦІ
ВІРЯТЬ
В ПОТОЙІЧНЕ
ЖИТТЯ**

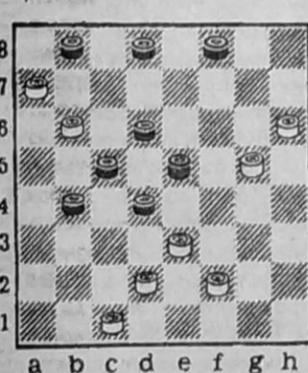
Згідно з даними опитування, проведеного віншингтонським соцопитувальним центром, на питання «Чи вірти ви в Бога?» 96 відсотків з більше тисяч опитаних відповіли за довільно. 90 відсотків вірять в існування раю; 73 — пекла. Віра в інші неземні реалії також сильна: 65 відсотків американців вірять в існування діявола; 72 — ангелів. Що ж до різного роду чудес, то 79 відсотків підтвердили свою віру в них.

Виявляється, що віра американців у потойічні реалії залишається сильною. 28 відсотків вірять в переселення душ, 26 опитаних, крім Біблії, читають книжки про спіритизм та магію, 13 відсотків постійно відвідують біля себе присутність ангела, а 20 — стверджують, що мають спілкування з Господом.

АРІ.

ДАМНИЦЯ**Випуск 126-й**

«ШАШКОВІ ПАРАДОКСИ, або партії різних років». Так називається нова книжка гросмейстера Володимира Голосєуса. Її видано цього року в Петербурзі. Наводиться 48 поєдинків автора на малій дошці. Дуже майстерно побудовані коментарі до них, що дає читачеві зможу глибше зображені задуми партніорів.

НА ПЛЕНУМІ Кримської шашкової федерації головою її президії знов переобраний М. Волкова. Його заступники — сімферопольські шашкісти В. Жук і В. Мілпер.

ПОЛУФІНАЛ першості України з шахів серед школярів до 12 років проводиться в Сімферопольському шахово-шашковому клубі 2—11 листопада.

На діаграмі — позиція майстра спорту Володимира АФІМІНА. Спроби cb2? fg7, h8, bc3, db4, fe3 hd2 i ac3? db2, ca3 e4, bda fd2, ae7 ведуть до поразки білих.

Але нічия в них є. 1. hg7! 2. eg5 ef4 3. g6, ba3 4. e1d ab2 5. ca3 de3 6. fd4! 7. fg5 8. bc7 9. ae7.

КУЛЬТУРНІ ПАМ'ЯТКИ КРИМУ

ЗАДИВИВСЯ НА МОРЕ...

Все життя художника Івана Костянтиновича Айвазовського було звязане з Феодосією. Тут він народився, тут побудував майстерню і створив знамениту картину галерею, які заповіні рідному місту. Після смерті митця федосіїці виршили поставити пам'ятник. 30 травня 1900 року міська управа ухвалила розпочати збир коштів. Було виготовлено двадцять п'ять підписних блістет, що розповсюджувалися по всій країні. Цей звід допоміг зібрати більше більше тисяч карбованців, ще близько 12 тисяч доклали самі федосійці. Завдано пам'ятник було талановитому скульптору (згодом академікові) Іллі Яковичу Гінцибургу, який у своїх творчих практиках постійно звертався до портретування видатних діячів культури та мистецтва. Встановлення бронзовогу скільптури у Федосію мало відбутися 1917 року і приурочувалось до століття від дня народження І. К. Айвазовського. Але здійснення цього наміру перешкодили тогаччи революційні події.

Встановлено пам'ятник лише 2 травня 1930 року. Спочатку передбачалось, що він стоятиме в привокзальному сквері. Однак спеціальна міська комісія домоглася, щоб пам'ятник було поставлено біля будинку та картиною галереї. Місце, справді, найбільш вдале. Так і здається (див. світлину **Костянтина Дудченка**), що художник, що вийшов з домуки із палітою, на міль кримським півостровом зупинився на морі, щоб здивуватися на море, яке оспівав у багатьох своїх картинах.

ЗНІМАЄТЬСЯ ФІЛЬМ**ДОРОГИ
«РОКСОЛАНИ»**

Понад чотири місяці тривали в Криму зйомки нового багатосерійного телефільму «Роксолана». Це перша кіноверсія давнім нулях подій, які не можуть не хвилювати свою неодинарністю і загадковістю. На відміну від красного пісмистства чи, скажімо, живопису образ Роксолани досі не був відтворений на вітчизняних кіноекранах. Однак дивувати нема чому: кіно — мистецтво молоді, лише нещодавно відзначило свій столітній ювілей, а телебачення — і погоди. Героями художніх телестрічок переважно становили Корчагіни, Шорси, Кузнеців тощо. І ось — наршті! — незабаром побачимо на наших телекранах суперечливу історичну постать жінки, характер котрої так інакше, хоча ніжонькими пагінчиками простирається від дівчинки до кінофільму.

Втім, не будемо випереджати події. Спочатку фільм треба подивитись, від початку до кінця, всі 25 серій. А зараз робота над ним дослігала свого апогею. Кіногрупа під керівництвом В. Нерідеа вже звикла працювати по 14 годин на добу, щоб якнайефективніше використати півтора мільйона допарів, виділених на проект «Роксолана». Украйнським Держтелерадіо. Про віхід забули і в діловому Львові, і влітку, в скептомному Криму. Бахчисарай, Артек, Воронцовський палац, Полікуровський пагорб та інші живописні місця над морем стали тілом драматичних перипетій, які розгортаються у фільмі. Задвідки співпраці з Ялтинською кіностудією та декораціям, що люб язно надала фільму «Шарп», кримські краївиди і архітектуру вдалось перевелико «загримувати» під твердці. А попереду ще зіюнки в Грузії, Стамбулі, в крівлях павільонах.

Борис Нерідеа вважає, що споконвічна ворожість християн і мусульман скірше політичного, аніж релігійно-морального характеру. Він сподівається, що його фільм служитиме справі об єднанні і порозумінні. Погляди режисера поділяють і виконавці головних ролей: провідна актриса театру ім. Лесі Українки Ольга Сумська («Роксолана»), кумір багатьох театрів, і не лише в Україні, зірка якого зійшла на сцену театру ім. І. Франка, Анатолія Хустківського (Сулайман), а також Тетяна Назарова (маті Сулаймана), Рафаель Катаджан та Юрій Ніколайшвілі (добрий і злій гений падишаха).

Світлана КОЧЕРГА.

На ПЛЕНУМІ Кримської шашкової федерації головою її президії знов переобраний М. Волкова. Його заступники — сімферопольські шашкісти В. Жук і В. Мілпер.

ПОЛУФІНАЛ першості України з шахів серед школярів до 12 років проводиться в Сімферопольському шахово-шашковому клубі 2—11 листопада.

На діаграмі — позиція майстра спорту Володимира АФІМІНА. Спроби cb2? fg7, h8, bc3, db4, fe3 hd2 i ac3? db2, ca3 e4, bda fd2, ae7 ведуть до поразки білих.

Але нічия в них є. 1. hg7! 2. eg5 ef4 3. g6, ba3 4. e1d ab2 5. ca3 de3 6. fd4! 7. fg5 8. bc7 9. ae7.

ПРОГРАММА ТЕЛЕВІДЕНИЯ**Понеділок,
30 октября**

УТ-1

- 7.00 Анонс-кліп.
7.05 Мір за червом.
7.15 Гімнастика.
7.25 Анонс-сенс.
7.45 Добре утро, Україна.
8.45 Експрес-інформ.
9.00 "І + 1". Телесеріал "Поездка в Баунтифул" /США/.
- 10.00 "Сададо".
10.30 Монтор.
- 10.50 "1 + 1". Мелодрама "Поездка в Баунтифул" /США/.
- 12.40 Карусель і капуста.
- 13.00 "Санта-Барбара".
13.30 Х/ф "Радості земні". 3 серія.
- 14.50 Окна. Новости.
15.00 "Фаніків". "Лебедине озеро" — І действие.
- 16.10 Трансіка.
- 16.30 "Санта-Барбара".
16.50 Программа ТВ.
- 17.00 "Більшість".
17.20 Більшість.
- 17.30 "Санта-Барбара".
17.50 Відеотекст.
- 18.00 ТНК.
- 18.30 "Санта-Барбара".
18.50 "Санта-Барбара".
18.55 "Санта-Барбара".
19.00 "Сенсація".
19.30 "Санта-Барбара".
19.50 Еще раз "Юніон на правлінні".
20.15 Відеотекст.
- 20.30 "Більшість".
21.00 Вечера класичної музики.
- 21.45 "Кіновек".
20.20 Хоккей. "Сокол" /Киев/ — "Нікнеймік" /Ніжин-камск/.
- 20.00 УТН.
- 20.15 Игры знатоков-95.
- 20.45 "І + 1". "Сенсація".
21.45 Спокійної ночі, діти.
22.00 УТН.
- 22.45 "І + 1", X/ф "Человек-сплон".
0.55 Експрес-інформ.
- 23.00 "Санта-Барбара".
23.30 "Санта-Барбара".
23.50 "Санта-Барбара".
23.55 "Санта-Барбара".
24.00 "Санта-Барбара".
24.30 "Санта-Барбара".
24.50 "Санта-Барбара".
25.00 "Санта-Барбара".
25.30 "Санта-Барбара".
25.50 "Санта-Барбара".
26.00 "Санта-Барбара".
26.30 "Санта-Барбара".
26.50 "Санта-Барбара".
27.00 "Санта-Барбара".
27.30 "Санта-Барбара".
27.50 "Санта-Барбара".
28.00 "Санта-Барбара".
28.30 "Санта-Барбара".
28.50 "Санта-Барбара".
29.00 "Санта-Барбара".
29.30 "Санта-Барбара".
29.50 "Санта-Барбара".
29.80 "Санта-Барбара".
30.00 "Санта-Барбара".
30.30 "Санта-Барбара".
30.50 "Санта-Барбара".
30.80 "Санта-Барбара".
31.00 "Санта-Барбара".
31.30 "Санта-Барбара".
31.50 "Санта-Барбара".
31.80 "Санта-Барбара".
32.00 "Санта-Барбара".
32.30 "Санта-Барбара".
32.50 "Санта-Барбара".
32.80 "Санта-Барбара".
33.00 "Санта-Барбара".
33.30 "Санта-Барбара".
33.50 "Санта-Барбара".
33.80 "Санта-Барбара".
34.00 "Санта-Барбара".
34.30 "Санта-Барбара".
34.50 "Санта-Барбара".
34.80 "Санта-Барбара".
35.00 "Санта-Барбара".
35.30 "Санта-Барбара".
35.50 "Санта-Барбара".
35.80 "Санта-Барбара".
36.00 "Санта-Барбара".
36.30 "Санта-Барбара".
36.50 "Санта-Барбара".
36.80 "Санта-Барбара".
37.00 "Санта-Барбара".
37.30 "Санта-Барбара".
37.50 "Санта-Барбара".
37.80 "Санта-Барбара".
38.00 "Санта-Барбара".
38.30 "Санта-Барбара".
38.50 "Санта-Барбара".
38.80 "Санта-Барбара".
39.00 "Санта-Барбара".
39.30 "Санта-Барбара".
39.50 "Санта-Барбара".
39.80 "Санта-Барбара".
40.00 "Санта-Барбара".
40.30 "Санта-Барбара".
40.50 "Санта-Барбара".
40.80 "Санта-Барбара".
41.00 "Санта-Барбара".
41.30 "Санта-Барбара".
41.50 "Санта-Барбара".
41.80 "Санта-Барбара".
42.00 "Санта-Барбара".
42.30 "Санта-Барбара".
42.50 "Санта-Барбара".
42.80 "Санта-Барбара".
43.00 "Санта-Барбара".
43.30 "Санта-Барбара".
43.50 "Санта-Барбара".
43.80 "Санта-Барбара".
44.00 "Санта-Барбара".
44.30 "Санта-Барбара".
44.50 "Санта-Барбара".
44.80 "Санта-Барбара".
45.00 "Санта-Барбара".
45.30 "Санта-Барбара".
45.50 "Санта-Барбара".
45.80 "Санта-Барбара".
46.00 "Санта-Барбара".
46.30 "Санта-Барбара".
46.50 "Санта-Барбара".
46.80 "Санта-Барбара".
47.00 "Санта-Барбара".
47.30 "Санта-Барбара".
47.50 "Санта-Барбара".
47.80 "Санта-Барбара".
48.00 "Санта-Барбара".
48.30 "Санта-Барбара".
48.50 "Санта-Барбара".
48.80 "Санта-Барбара".
49.00 "Санта-Барбара".
49.30 "Санта-Барбара".
49.50 "Санта-Барбара".
49.80 "Санта-Барбара".
50.00 "Санта-Барбара".
50.30 "Санта-Барбара".
50.50 "Санта-Барбара".
50.80 "Санта-Барбара".
51.00 "Санта-Барбара".
51.30 "Санта-Барбара".
51.50 "Санта-Барбара".
51.80 "Санта-Барбара".
52.00 "Санта-Барбара".
52.30 "Санта-Барбара".
52.50 "Санта-Барбара".
52.80 "Санта-Барбара".
53.00 "Санта-Барбара".
53.30 "Санта-Барбара".